

NYE TILTAK OG ØKT INNSATS MOT RØMT OPPDRETTSFISK

Rømt oppdrettslaks er en stor trussel mot villaksbestandene. Stadig vekst i produksjonen medfører stor fare for at problemene forverres.

De undertegnende organisasjonene står samlet bak følgende krav om økt innsats mot rømming:

- All oppdrettslaks må merkes slik at rømlinger lett kan skilles fra villaks i naturen.
- Merket oppdrettslaks må umiddelbart kunne spores tilbake til ansvarlig eier.
- Oppdrettsindustrien må betale for rømmingsovervåkingen i vassdragene.
- Utfisking av rømt oppdrettslaks må betales av ansvarlig oppdretter.
- Rømming må bli ulovlig og strafferammen for uaktsomhet som årsak til rømmingshendelser må økes.
- Forskningen på bruk av steril oppdrettsfisk må opprettholdes.
- Myndighetene må både stille krav og stimulere oppdrettsnæringen til å utvikle alternativer til dagens merdbaserte oppdrettsanlegg. Som for eksempel lukkede anlegg i sjøen.
- Oppdrettsanleggene må dimensjoneres for tøffere vær enn det som er lagt til grunn for dagens krav.

 njff.no	 lakseelver.no	 wwf.no	 norskfriluftsliv.no
 virke.no	 skog.no	 naturvernforbundet.no	 greenpeace.no
 bondelaget.no	 reddvillaksen.no	 sabima.no	 nu.no

Rømt, men ikke dømt

– villaksbestander svekkes

OPPDRETTSFISK HØRER IKKE TIL I NATUREN

I årene 2004-2013 rømte det gjennomsnittlig 372.000 laks og regnbueørret fra norske oppdrettsanlegg hvert år. Til sammenligning ble det i samme periode fisket 120.000 villaks årlig i norske elver. Rømt oppdrettslaks og regnbueørret truer villaksen på flere måter:

- Når rømt oppdrettslaks gyter i elvene sammen med villaks, får avkommet andre egenskaper enn villaksen
- Oppdrettsfisken kan ødelegge gytegrøpene der villaksen har lagt rogn
- Oppdrettsfisk på rømmen kan spre lakselus og sykdommer

BEHOV FOR NY TEKNOLOGI

Rømmingskommisjonen har påpekt at tradisjonelle notbaserte merder er svært sårbare for slitasje og revner. Dersom dagens merder erstattes med flytende lukkede oppdrettsanlegg, fjernes behovet for risikooperasjoner knyttet til håndtering av nøter, samt at anleggene kan legges på beskyttede lokaliteter der eksponeringen og risikoen for uhell er lavere enn på dagens lokaliteter.

VARIGE GENETISKE ENDRINGER

Villaksen har gjennom generasjoner tilpasset seg forholdene i den elva den har vokst opp i. Bestander fra ulike vassdrag viser stor variasjon bl.a. i størrelse, kroppsfasong, alder ved smoltifisering og alder ved kjønnsmodning. Dette er særtrekk som sikrer laksen best mulig overlevelse i eget vassdrag.

Oppdrettslaksen er derimot et husdyr. Målrettet avl har redusert den naturlige variasjonen, og gitt en oppdrettslaks som er spesialtilpasset et liv i en oppdrettsmerd. Her er livsbetingelsene helt forskjellige fra dem i naturen.

Innkrysning av oppdrettslaks i en villaksbestand, vil over tid føre til

at villaksen gradvis blir mer lik oppdrettslaksen. Resultatet kan bli mindre tilpasningsdyktig laks, slik at færre lakseunger og smolt vokser opp. I tillegg kan naturlige, sjeldne genvarianter forsvinne. I verste fall fører det til utryddelse av det enestående genetiske arvematerialet villaksen er en bærer av.

I 2013 kom forskningsresultatene alle har fryktet. Flere tiår med mye rømt oppdrettslaks har gitt varige genetiske endringer i 5 av 20 undersøkte elver (Kevin Glover, Havforskningsinstituttet, m. fl.). Dette er et evigvarende brudd på rømmingsmålet i myndighetenes bærekraftsstrategi; at det ikke skal oppstå genetiske endringer hos villaksen.

*Dagens rømningnivå medfører en genetisk **utarming** av våre villaksbestander.*

